

8. Nye J.S. "Soft Power" [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.jstor.org/stable/1148580>

9. Obama's Speech in Cairo: Full Text [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nytimes.com/2009/06/04/us/politics/04obama.text.html>

10. Obama's Speech in Moscow. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/texttrans/2009/07/20090707062839abretnuh3.549922e-02.html>

11. Ondrejcsák Róbert. American Foreign and Security Policy under Barack Obama: change and continuity. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://cenaa.org/analysis/american-foreign-and-security-policy-under-barack-obama-change-and-continuity/>

12. President Barack Obama's Inaugural Address. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/president-barack-obamas-inaugural-address>

13. Quadrennial Diplomacy and Development Review 2010. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.state.gov/s/dmr/qddr/>

14. Remarks By President Obama to the Australian Parliament. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament>

15. Remarks by President Barack Obama on the Turmoil in Libya. The White House. Washington, DC. February 23, 2011. [Електронний ресурс]

Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/blog/2011/02/23/president-obama-speaksturmoil-libya-violence-must-stop>

16. Remarks by President Barack Obama. Prague, Czech Republic. 5 April, 2009 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/Remarks-By-President-Barack-Obama-In-Prague-As-Delivered>

17. Remarks by President Obama and President Medvedev of Russia After Bilateral Meeting. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/12/remarks-president-obama-and-president-medvedev-russia-after-bilateral-me>

18. Remarks by the President at the Summit of the Americas Opening Ceremony. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/Remarks-by-the-President-at-the-Summit-of-the-Americas-Opening-Ceremony>

19. Sustaining Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. Washington: Department of Defense. 2012. January [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf

20. Ялі М. Зовнішня політика США: Підсумки першого строку президенства Барака Обами. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.csda.in.ua/day/2013-03-05/zovn-shnja-pol-tika-ssha-p-dsumki-pershogo-stroku-prezidentstva-baraka-obami-chastina-170/?print=1>

Надійшла до редколегії 17.04.14

М. Годлевский, асп.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

"МЯГКАЯ СИЛА" КАК СРЕДСТВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ США ПРИ АДМИНИСТРАЦИИ БАРАКА ОБАМЫ

В статье рассматриваются изменения во внешней политике США при администрации Барака Обамы. Главный акцент делается на использовании "мягкой силы" как одного из ключевых компонентов реализации внешнеполитического курса страны.

Ключевые слова: внешняя политика, США, "мягкая сила", Барак Обама.

M. Godlevskiy, Postgraduate Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

"SOFT POWER" AS MEANS OF AMERICAN FOREIGN POLICY UNDER THE OBAMA ADMINISTRATION

The article describes the changes in American foreign policy under the Barack Obama administration. The main emphasis is put on the use of "soft power" as one of the key component of the implementation of foreign policy.

Key words: foreign policy, the United States of America, "soft power", Barack Obama.

УДК 94(477)"1920"

Р. Даниленко, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

РЕПРЕСИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІЛЬШОВИКІВ В УКРАЇНІ В 1920 Р.

У статті аналізується структура та діяльність радянських репресивних органів в Україні в 1920 р. Розглядається застосування органами ЧК червоного терору проти населення України.

Ключові слова: червоний терор, репресії, більшовики, ЧК, Україна, контрреволюція.

Революційні події 1917-1921 рр. займають особливе місце в новітній історії України. З цим періодом пов'язана одна з найтрагічніших сторінок історії України. Більшість українського населення гинуло не на полі битви, а в результаті кривавого терору. Особливою жорстокістю відзначався червоний терор, тобто терор, який проводили більшовики. В 1920 р. розпочинається черговий період репресій на території України, при чому червоний терор набуває нових, уже більш організованих форм.

Спочатку проблема червоного терору 1920 р. набула висвітлення в основному в працях українських і російських діячів, що перебували в еміграції. Зокрема, велике значення мала праця С. Мельгунова [10], яка в результаті стала класичною і справила великий вплив на пізніших авторів. Проте, прихильність Мельгунова до Добровольчої армії сприяла не завжди об'єктивній оцінці подій. Важливе значення у дослідженні проблеми червоного терору має монографія І. Біласа [5]. Також в сучасній українській історіографії досліджується практика червоного терору в окремих регіонах України. Зокрема, червоний терор в Криму в 1920 р. досліджується в монографії Олександра та В'ячеслава Зарубіних [7], статтях Т. Бикової [4]. Червоний терор у 1920 р. в Одесі висвітлений у монографії В. Файтельберга-Бланка та В. Савченка [14]. Діяльності надзвичайних комісій на

Галичині присвячена стаття Р. Кузьміна [9]. Серед російських дослідників слід виділити монографію Ю. Дойкова, один з розділів якої присвячений червоному терору в Україні [6]. Проте, загалом проблема червоного терору в Україні залишається малодослідженою.

Метою статті є аналіз особливостей радянської репресивної політики в Україні в 1920 р.

На початку 1920 р. владу в Україні знову захопили більшовики. Незважаючи на обіцяні поступки, більшовики продовжували проводити в Україні жорстку політику. Ще наприкінці грудня 1919 р. було створено Управління надзвичайними комісіями і особливими відділами республіки (з 17 березня 1920 р. – Центральне управління надзвичайних комісій по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією і посадовими злочинами (Цупчрезком)). Голова Цупчрезкому назначався Радою народних комісарів і їй же безпосередньо підпорядковувався. Очолював українських чекістів з грудня 1919 р. – по 1922 р. колишній голова Московської ЧК Василь Манцев [5, с. 68].

Зміна назви торкнулась не лише Всеукраїнської надзвичайної комісії (ВУЧК). Цупчрезком зазначає: "В ряді міст після вигнання білогвардійців місцеві губревкоми не наважувались називати органи репресії ім'ям надзвичайних комісій (ЧК), приховуючи їх під спеціально вигаданими назвами – "слідкоми" [11, арк. 3]. Напевно це

було пов'язано з торішніми зlodіяннями ЧК і, змінивши назву, вони намагались привернути прихильність населення. Проте, це не вдалося і скоро слідками в тих містах, де вони були утворені, реорганізували в ЧК.

Одним з головних завдань перед новим керівництвом стала реорганізація ЧК. Як стверджується у звіті Одеської губчека, до 1920 р. не існувало чіткої схеми організації ЧК. Чітких інструкцій з центру не надходило і надзвичайна комісія змушена була працювати на власний розсуд. В 1920 р. після чергового захоплення більшовиками влади в Україні ситуація змінилась. Була розроблена чітка схема організації ЧК. На чолі комісії був голова, який разом з найкращими працівниками ЧК складали колегію. Їй було надано право розгляду всіх справ і винесення вироків аж до найвищої міри покарання. Разом з тим існувала мала колегія, яка складалася з завідувача секретно-оперативним відділом і двох уповноважених осіб. Вона мала право виносити вирoki лише до трьох років концтабору. Крім того, безпосередньо голові ЧК підпорядковувались секретно-оперативний і загальний відділи. Функції першого з них зводились до виконання всієї роботи оперативного характеру, а другий завідував господарським життям комісії і справою забезпечення співробітників всім необхідним. Всього за новою схемою організації ЧК передбачалась наявність 6 відділів: секретно-оперативного, особливого (для боротьби зі шпигунством), адміністративного, загального, спеціального (для нагляду за радянськими установами) та інформаційно-регістраційно-статистичного [8, арк. 9, 10].

Реорганізувати та налагодити успішну роботу в ЧК більшовикам вдалося, як стверджується у звіті Одеської губчека, лише після того як до всіх співробітників ЧК було донесено правильне розуміння червоного права та виправдання терору, який застосовувала влада робочих і селян [8, арк. 10].

У лютому 1920 р. смертна кара була знову скасована. При цьому фактично за надзвичайними комісіями було залишено це криваве право, адже згідно з роз'ясненням голови ВЧК дія постанови ЦВК про відміну смертної кари не розповсюджується на місцевості, які підпорядковані фронтам. У цих місцевостях за революційними трибуналами право застосування найвищої міри покарання зберігалось. Київ і Київська губернія входили у смугу, підлеглу фронтам. А 15 квітня Особливий Відділ ВЧК розіслав головам Особливих Відділів при місцевих ЧК циркуляр такого змісту: "З причини відміни смертної кари пропонуємо всім особам, за якими числяться різні злочини, і які підлягають найвищій мірі покарання, відправляти в смугу військових дій у місце, на яке декрет про відміну смертної кари не розповсюджується" [10, с. 101].

У зв'язку з подіями російсько-польської війни вже в травні 1920 р. смертна кара була офіційно відновлена.

Була спрощена й процедура розгляду справ. 1 червня 1920 р. наказом № 18 за підписом Ф. Дзержинського всі надзвичайні комісії переводились на військовий стан. В зв'язку з військовим станом Цупчрезком віддав наказ, за яким тимчасово замість колегії справи розглядалися трійкою, до складу якої входили голова чи його замісник та двоє членів колегії ЧК. Лише у випадку розбіжностей всередині трійки справа поступала на розгляд всієї колегії. Вирок про найвищу міру покарання (розстріл) приводився до виконання без санкції Цупчрезкома, щоправда Цупчрезком мав бути поставлений до відома по суті справи телеграфом [11, арк. 6].

Влітку 1920 р. жорстокий масовий червоний терор йшов по всій Україні. Розстріли в Києві були вже не

такі масштабні, як у 1918 чи 1919 рр. Але все одно в 1920 р. в Києві були розстріляні тисячі осіб. За офіційними даними чекістського звіту V з'їзду, в Україні в 1920 р. вони розстріляли 3879 чоловік, з них у Києві 538 чол., що є другим найбільшим (після Одеси) показником у країні за цей рік [11, арк. 20].

Розпочались нові розстріли, арешти за сфабрикованими справами. А для того, щоб продемонструвати добру волю радянської влади, інколи "проводили амністію" по цих сфабрикованих справах. 8 осіб з с. Самойленки Полтавської губернії 31 серпня 1920 р. були відправлені до концтабору до кінця громадянської війни на основі доносів секретних співробітників ЧК, які видали роботу сільського гуртка "Просвіти" за діяльність петлюрівської організації. 1 грудня 1920 р. на честь 3-ої річниці жовтневої революції на них була поширена амністія, яка "скоротила" міру покарання до 2-х років виправно-трудових таборів [3]. Звичайно така амністія була застосована для того, щоб репресовані не змогли відбутися коротким терміном ув'язнення.

Радянсько-польська війна сприяла "розкриттю" польських контрреволюційних організацій. Розкриття окремих польських шпигунських організацій призводило до масових арештів по всій Україні. Так, у березні 1920 р. було заарештовано при переході через польський фронт у Подільську губернію члена Польської організації військової (ПОВ) Покотянського. Завдяки цьому була розкрита подільська організація ПОВ, яка нараховувала 8 осіб. Але ЧК провело "ретельне розслідування" і згодом арешти були проведені й в інших регіонах України. Зокрема, у Києві було заарештовано до 200 осіб, у Харкові – 11, на Волині – 60, а в Одесі – 123, з яких 32 розстріляли [8, арк. 50; 11, арк. 9, 10].

У 1920 р. червоний терор розповсюджується і на територію Галичини. Масштаби репресій у Галичині були значно меншими порівняно з рештою України. З аналізу вироків справ арештованих стає очевидним, що половина всіх вироків були виправдальними і тільки близько 1/10 частини в'язнів була засуджена до найвищої міри покарання – розстрілу [9, с. 121]. Це було зумовлено нетривалістю перебування більшовиків у Галичині і тим, що слідчими в ГЧК були місцеві судді. Тому там не було звичних для більшовиків катувань в'язнів на допитах.

Особливо величезного розмаху червоний терор набув у Криму після розгрому врангелівців. 16 листопада голова ВЧК Дзержинський віддав наказ начальникові Особливого відділу Південного Фронту Василю Манцеву почати операцію по очищенню Криму від "контрреволюціонерів" [4, с. 454]. Бела Кун і Роза Землячка очолювали терор у Криму і робили все, щоб в ньому не залишилось жодного білогвардійця.

Дані про масштаби червоного терору в Криму та кількість його жертв дуже різняться. С. Мельгунов наводить число 56 тис. осіб, поет Максиміліан Волошин вважав, що тільки за період осінь 1920 – зима 1921 рр. було розстріляно 96 тис. осіб, М. Султан-Галієв назвав кількість 70 тис., а І. Шмельов – 120 тис. загиблих [4, с. 457, 458].

Жахливим червоний терор був і в Одесі. Лише за офіційними даними, загальна кількість заарештованих за 1920 р. Одеською ЧК становила 10225 чол., з яких розстріляно 1418, надіслано в концтабір 1558, звільнено 4644 [11, арк. 20]. Цупчрезком звітує: "При обслідуванні роботи Одеської ЧК, з'ясувалась необхідність в негайному розвантаженні місць ув'язнення від арештованих". З цієї метою була застосована система організації судових трійок для швидкого вирішення справ [11, арк. 5].

Одеською ЧК було розкрито багато "контрреволюційних" змов. Зокрема змову німецьких колоністів (11 чол. – розстріляно), "Союзу визволення Росії" (розстріляно – 31 чол.) та ін. [8, арк. 46, 47]. На початку липня в Одесі було розкрито петлюрівсько-врангелівську організацію, до якої входили діячі українського повстанського та добровольчого таборів. Було розстріляно 54 члени цієї організації. Зокрема, серед розстріляних були: отаман Усєвич та його помічник Гребач, секретар "Просвіти" Крачець, галицькі офіцери, солдати та ін. Схожою організацією було розкрито 30 серпня в Єлизаветграді [11, арк. 9].

23 травня 1920 р. була ліквідована офіцерська організація полковника Гусака-Гусаченка. Гусак-Гусаченко був учасником військового з'їзду 1917 р. в Києві, під час першої українсько-більшовицької війни був назначений Центральною радою начальником дивізіону в Житомирі. З приходом до влади Директорії УНР він був назначений повітовим старою в м. Остер та був учасником Трудового конгресу України. Після захоплення більшовиками Києва переїжджає до Одеси. Там він приєднується до загону отамана Струка і сприяє встановленню недовготривалої української влади в Одесі в січні 1920 р. Після поразки від більшовиків у лютому 1920 р. Гусак-Гусаченко разом з загonom у 80 чол. приєднується до Галицького корпусу. Згодом він повертається до Одеси, де організовує загін, який мав виступити на фронті нібито проти отамана Ю. Тютюнника, але насправді мав підняти в Одеському повіті повстання і у вирішальний момент перейти на бік української армії. Одеська ЧК, дізнавшись про існування організації арештувала всіх основних членів цієї організації та ряд осіб, які були причетні до неї. Гусаку-Гусаченку були висунені звинувачення в участі в петлюрівській організації, зв'язку з галицькими військами і петлюрівськими організаціями за кордоном і нарешті в створенні контрреволюційної організації в Одесі. Гусак-Гусаченко та ще двос були розстріляні. [8, арк. 62-63; 11, арк. 9; 13, арк. 81].

Більшовики також продовжували боротьбу з політичними опонентами. В ніч з 8 на 9 вересня Цупчрезком арештував III з'їзд української партії лівих соціалістів-революціонерів (-інтернаціоналістів) в повному складі, нібито за контрреволюційні резолюції. 15 керівників групи більшості були відправлені в концтабір до кінця громадянської війни. В ніч на 25 листопада було наказано всім головам губчека провести арешти всіх махновців. В результаті було арештовано 346 осіб, з них 40 відправлено до ВЧК [11, арк. 13]. Були заарештовані та відправлені в концтабір до кінця громадянської війни лідери лівих меншовиків, були ліквідовані меншовистські організації в Києві, Одесі, Катеринославі, Кременчуці та інших містах. Приводом до арешту меншовиків стала їхня критика радянської влади, яку вони, на думку більшовиків, вели з метою підриву радянського устрою, та висміювання меншовиками діяльності радянських установ та ЧК [8, арк. 18]. Також здійснювались арешти окремих членів і цілих організацій правих есерів. В кінці серпня в Києві була арештована Всеукраїнська конференція правих есерів. Катеринославська губчека провела такі ж арешти місцевої організації правих есерів, а харківська губчека завела персональні справи проти лідерів місцевих правих есерів [11, арк. 15].

Більшовики також продовжували застосовувати індивідуальний терор для знищення своїх опонентів. Так, у червні 1920 р. в Катеринославі Василь Манцев, керівник особливої групи Федір Мартинов та завербований махновець Федя Глущенко розробили план ліквідації

командувача Революційної повстанської армії України Нестора Махна. Виконання покладалося на Федю Глущенка та Якова Костюхіна. План більшовиків провалився через те, що Глущенко зізнався махновцям, що готує замах на їх командувача. Глущенко зізнався, що пішов на спіробітництво з ЧК, щоб попередити замах. Крім цього, він прагнув загинути від рук товаришів, а не чекистів [12, арк. 61-62].

Багато справ було інспіровано Одеською ЧК в зв'язку з діяльністю "Просвіти". Так, Лободіну Н.М. було відправлено до концтабору без висунення обвинувачень за участь у драмгуртку при "Просвіті" [2], а Барабашова М.А. було відправлено до концтабору без висунення обвинувачень лише за те, що наймав квартиру спільно з членом "Просвіти" [1].

Більшовики вважали українське населення контрреволюційним за своєю суттю. Так, у доповіді щодо політичного становища Київського повіту від 20 вересня 1920 р. стверджується, що контрреволюційні організації в повіті відсутні, але контрреволюційна атмосфера відчувається з самого початку приходу радянської влади. Далі зазначається, що в Кагарлицькій, Обухівській, Трипільській та Черняхівській волостях хоч і не має жодних організованих контрреволюційних змов, але майже кожен селянин цих волостей представляє з себе змовника, який чекає лише поштовху, щоб організувавшись, взяти активну участь в боротьбі проти радянської влади [13, арк. 305-306]. Таким чином, більшовики могли розпочати справу проти фактично кожного українця за контрреволюційну діяльність.

Окрім боротьби з інакомислячими червоний терор застосовувався і для боротьби з бандитизмом. Методи боротьби більшовиків зі злочинністю були жорсткими, але ефективними. В червні 1920 р. вийшло розпорядження про застосування найвищої міри покарання щодо осіб, винних в бандитизмі, пограбуваннях, насильстві та невиконанні розпоряджень радянської влади. Звітуючи про боротьбу з фальшивомонетниками, Одеська губчека запевняє, що після розстрілу близько 60 фальшивомонетників було майже повністю покінчено з масовим друком фальшивих грошей. З метою боротьби з організованою злочинністю було розстріляно 100 злочинців, а потім було надруковано і розклеєно по місту список розстріляних. Після цього хвиля бандитизму спала [8, арк. 27, 52-53].

Інкони відбувались показові справи і над радянськими службовцями, що зловживали своїм становищем. Характерною є справа замісника начальника Одеського судового кримінального розшуку Йосифа Левітіна і його помічника Бурковського. Левітін через своїх агентів заманював продавців діамантів, арештовував їх, вимагаючи за звільнення хабаря. Він мав тісні зв'язки зі спекулянтами, яких він прикривав, отримуючи частину їхнього прибутку. Крім цього, за його участі в Одеському судовому кримінальному розшуці була запроваджена система хабарів, заснована на круговій поручі. Суть її полягала в тому, що, якщо молодший чин міліції отримував хабаря, то він повинен був частину отриманого передати своєму безпосередньому начальнику. Особи, які знаходились на чолі відділів та дільниць в свою чергу ділились з Левітіним і, таким чином, останній отримував свою частку від кожного хабаря, отриманого рядовим чином розшуку. В результаті цієї справи Левітін та ще 6 співробітників Одеського судового кримінального розшуку були розстріляні [8, арк. 42; 11, арк. 17].

Схожою є справа Петрова, який був комуністом, чекистом, уповноваженим по боротьбі з посадовими зло-

чинами. Працюючи в ЧК, Петров був пов'язаний зі злочинцями і навіть допомагав їм. Він видавав офіційні ордери злочинцям, які під виглядом обшуків грабували населення. Разом з Петровим співпрацювали Фішер та Іванов, один з яких був обвинувачем, а інший правозаступником в ревтрибуналі. За допомогою Петрова вони створювали фальшиві справи, звільняючи потім підсудних за хабар [8, арк. 27].

Працівники місцевих ЧК часто були тісно пов'язані зі злочинністю, про що повідомляється навіть в офіційних звітах надзвичайних комісій. Зокрема, у звіті Центрального управління надзвичайних комісій при Раднаркомі України за 1920 р. зазначається, що в деяких містах ревкоми зіштовхнулись зі зв'язками навіть відповідальних працівників ЧК з "некомуністичним середовищем". Зв'язок співробітників ЧК з криміналітетом у звіті називають вимушеним. Рятуючись від білого терору після відступу більшовиків, чекісти змушені були користуватись послугами кримінального елемента, а після повернення радянської влади опинились "в боргу" перед ним [11, арк. 4].

Серед загальної кількості засуджених ЧК в 1920 р. 46% були засуджені за бандитизм (під яким більшовики розуміли в тому числі повстанський рух в Україні) та кримінальні злочини, 36% – за контрреволюційну діяльність, 11% – за посадові злочини та спекуляцію, 5% – за дезертирство і 2% – за шпигунство. При цьому цікавим є і розподіл мір покарання в залежності від роду злочину. Так, для 40% засуджених за контрреволюційну діяльність мірою покарання було визначено розстріл, для 51% – відправлення до концтабору або в'язниці. Серед засуджених за бандитизм 34% мірою покарання було визначено розстріл, 56% – відправлення до концтабору або в'язниці. У випадку з посадовими злочинами до розстрілу було засуджено 28%, до концтабору та в'язниці відправлено – 58%. Найрідше розстрілювали за дезертирство – всього 1%, це пов'язано з тим, що переважну більшість дезертирів (69%) відправляли назад на фронт [11, арк. 20].

Незважаючи на завершення громадянської війни та масштабні репресії 1920 р., в результаті яких більшовики, здавалося б, мали б покінчити зі своїми ворогами, як стверджується у звіті Одеської губчека, боротьба з

контрреволюцією незавершена і кінець її можливий лише одночасно з перемогою соціалістичної революції у всьому світі [8, арк. 7].

Таким чином, 1920 р. ознаменувався новими численними акціями червоного терору в Україні. В зоні військових дій червоний терор продовжував застосовуватись. Тривали численні розстріли по всій Україні. Активно діяли органи ЧК, які вмело фабрикували справи і "викривали" контрреволюційні змови. Реорганізація ЧК та створення Цупчрезкомо замість ВУЧК не змінили сутності радянських репресивних органів. У діях органів ЧК принципи "революційної законності" продовжували часто межувати зі свавіллям, що вилилось у нову хвилю масштабних репресій.

Список використаних джерел

1. Архівно-кримінальна справа на Барабашова М.А. – Галузевий Державний Архів Служби Безпеки України (далі – ГДА СБУ), ф. 6, спр. 37768-ФП, арк. 1-8.
2. Архівно-кримінальна справа на Лободіну Н.М. – ГДА СБУ, ф. 6, спр. 37767-ФП, арк. 1-6.
3. Архівно-кримінальна справа на Шварценбергер Г.А. – ГДА СБУ, ф. 6, спр. 73012-ФП, арк. 1-117.
4. Бикова Т. Масовий терор у період утвердження радянської влади в Криму // 3 архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ: Наук.-публіц. журн. – К., 2001 – №2(17).
5. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 т. – К., 1994. – Книга 1.
6. Дойков Ю. Красный террор. Россия. Украина. 1917–1924. – Архангельск, 2008.
7. Зарубин А.Г., Зарубин В.Г. Без победителей. Из истории Гражданской войны в Крыму. – Симферополь, 2008.
8. Итоги и практика годичной деятельности Одесской Губчека с 8.02.1920 – по 8.02.1921. – ГДА СБУ, ф. 13, спр. 926, арк. 1-80.
9. Кузьмин Р. Я. Створення та діяльність Галицької Надзвичайної Комісії (ГНК-ВсеГНК) у серпні-вересні 1920 року // "Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць. – К., 2011. – Випуск 54 (11).
10. Мельгунов С. П. Красный террор в России 1918-1923: Чекистский Олимп. – М., 2006.
11. Отчет Центрального управления чрезвычайных комиссий при Совнарком Украины за 1920 год. – ГДА СБУ, ф. 13, спр. 253, арк. 1-21.
12. Перепечатки материалов о банде Махно – Центральный державный архив громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО), ф. 5., оп. 1, спр. 330, арк. 1-180.
13. Перепечатки материалов по истории польской оккупации Украины, по борьбе с оккупантами и другими контрреволюционными бандами. – ЦДАГО, ф. 5, оп. 1, спр. 304, арк. 1-317.
14. Файтельберг-Бланк В., Савченко В. Одесса в эпоху войн и революций. 1914–1920. – Одесса, 2008.

Надійшла до редколегії 21.04.14

Р. Даниленко, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РЕПРЕССИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БОЛЬШЕВИКОВ В УКРАИНЕ В 1920 Г.

В статье анализируется структура и деятельность советских репрессивных органов в Украине в 1920 г. Рассматривается применение органами ЧК красного террора против населения Украины.

Ключевые слова: красный террор, репрессии, большевики, ЧК, Украина, контрреволюция.

R. Danylenko, Graduate Stud.

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE REPRESSIVE ACTIVITY OF THE BOLSHEVIKS IN UKRAINE IN 1920

The article analyzes structure and activity of Soviet repressive organs in Ukraine in 1920. The article examines application by the organs of Cheka red terror against the population of Ukraine.

Key words: red terror, repressions, bolsheviks, Cheka, Ukraine, counter-revolution.